

Het sacrament van

De eucharistie

Sacramenten

“Deze geloofsboekjes gaan over de zeven sacramenten. Sacramenten zijn tekens, in woord en gebaar, die we in Jezus’ Naam in de gemeenschap van de Kerk mogen vieren. De sacramenten zijn een paasgeschenk van de levende Heer aan de Kerk: ‘de apostelen trokken uit om overal te prediken, en de Heer werkte met hen mee en schonk kracht aan hun woord door de tekenen die hen vergezelden’ (Mc. 16, 20).

In Jezus is God zelf dichtbij ons. Jezus deelde ons leven, gaf zijn leven aan het kruis. Op Pasen is Hij verrezen. Jezus is teruggekeerd naar de hemel. Hij heeft de heilige Geest gegeven als helper in ons midden. In kracht van die heilige Geest vieren wij de sacramenten, de werkzame tekens van de levende Heer. In de vieringen van de sacramenten ontmoeten wij Jezus zelf. De heilige Gregorius de Grote schreef: ‘Wat zichtbaar was in onze Verlosser is overgegaan in zijn sacramenten’.”

Bisschop Van den Hende

In de evangeliën van Matteus, Marcus en Lucas (Mt. 26, 26-29, Mc. 14, 22-25, Lc. 22, 15-20) wordt bericht over het laatste avondmaal van Jezus met zijn leerlingen. Op de avond voor zijn lijden en kruisdood nam Jezus brood, sprak een zegenbede of dankgebed uit, brak het brood en gaf het aan zijn leerlingen en zei: dit is mijn lichaam. Hij nam de beker en zei: dit is mijn bloed.

Het Johannes evangelie bericht ook over de laatste maaltijd van de Heer. Bij Johannes wordt uitgebreid verteld van de voetwassing door Jezus tijdens die maaltijd. Jezus zegt: ‘als Ik, de Heer en Leraar, uw voeten heb gewassen, dan behoort ook gij elkaar de voeten te wassen. Ik heb u een voorbeeld gegeven, opdat gij zoudt doen zoals Ik u gedaan heb’ (Joh. 13, 14-15).

Het oudste getuigenis in het Nieuwe Testament vinden we bij Paulus (1 Kor. 11, 23-26).

De Kerk heeft vanaf haar begin gehoor gegeven aan de oproep van de Heer zoals deze verwoord is in het Bijbels getuigenis. In Handelingen (Hand. 2, 42) staat te lezen over de eerste christenen: ‘Zij legden zich ernstig toe op de leer der apostelen, bleven trouw aan het gemeenschappelijk leven en ijverig in het breken van het brood en in het gebed.’

De betekenis

Eucharistie

De viering van de maaltijd van de Heer wordt vaak de viering van de eucharistie genoemd. De apostel Paulus en het evangelie van Lucas gebruiken in hun bericht over het laatste avondmaal het Griekse werkwoord eucharistein: dank zeggen. Eucharistie betekent dus dankzegging.

In de overlevering die Paulus doorgeeft in de Korintebrief staat: 'dat de Heer Jezus [...] brood nam en na gedankt te hebben, het brak en zei: Dit is mijn Lichaam voor u [...] zo ook na de maaltijd de beker' (1 Kor. 11, 23-27). Bij Lucas (Lc. 22, 19) wordt geschreven dat Jezus brood nam, een dankgebed uitsprak, het brak en het gaf met de woorden: Dit is mijn Lichaam, dat voor u gegeven wordt.

In het grote dankgebed van de eucharistie danken wij God voor zijn heilsdaden,

in het bijzonder voor de menswording van Gods Zoon, zijn leven te midden van de mensen, zijn sterven aan het kruis en zijn opstanding uit de dood.

Paasmysterie

Jezus hield met de apostelen in Jeruzalem het laatste avondmaal. Het jaarlijkse Joodse paasfeest was op komst: 'Het paasfeest was op handen. Jezus, die wist dat zijn uur gekomen was om uit deze wereld over te gaan naar de Vader, en die de zijnen in de wereld bemind had gaf hun een bewijs van zijn liefde tot het uiterste toe' (Joh. 13, 1).

Het Joodse paasfeest gedenkt de bevrijding van het volk uit de slavernij van Egypte. Zoals het volk van God in de tijd van Mozes aan de vooravond stond van de uittocht door de Rode Zee naar het beloofde land (Ex. 12-14), zo staat Jezus bij het avondmaal aan de vooravond van zijn tocht door de dood aan het kruis naar het leven, de overtocht

naar zijn Vader. In de eucharistie gedenkt de Kerk Christus' kruisdood en verrijzenis. 'De eucharistie is bij uitstek het sacrament van het paasgeheim' (paus Johannes Paulus II).

Gedenken

Jezus zegt: 'Doet dit tot mijn gedachtenis' (1 Kor. 11, 24). 'Gedenken' houdt niet in dat we in de eucharistie alleen met een herinnering bezig zijn uit het verleden. 'Gedenken' betekent dat we Christus opnieuw in ons midden ontmoeten en ontvangen, hier en nu. De kruisdood en opstanding van Christus hebben verlossing bewerkt. De verlossing door zijn overwinning op de dood -eens en voor altijd- wordt in de viering van de eucharistie voor ons in het heden geplaatst, present gesteld. In de viering van de eucharistie worden wij door Christus met elkaar verbonden en wordt de gemeenschap van de Kerk door Jezus zelf opgebouwd (communio).

Offer en Maaltijd

In de eucharistie gedenkt de Kerk enerzijds het sterven van Christus aan het kruis: 'de Heer gaf een bewijs van zijn liefde tot het uiterste toe'. In de viering van de eucharistie wordt zo het kruisoffer van Christus present gesteld. Anderzijds is er sprake van maaltijd houden: 'Telkens als gij dit brood eet en de beker drinkt, verkondigt gij de dood des Heren, totdat Hij komt' (1 Kor. 11, 26).

De gekruisigde en verrezen Heer is onze gastheer en tegelijkertijd ons voedsel. Daarom wordt in de eucharistie niet alleen gesproken van tafel (maaltijd), maar ook van altaar (offer). Door onze deelname aan de eucharistie worden wij verbonden met de opgestane Heer en krijgen wij deel aan zijn overwinning op de dood. Wij krijgen deel aan zijn leven. 'In de eucharistie komt de Heer de mens tegemoet en is reisgezel van de mens' (paus Benedictus XVI).

In de liturgie

De viering van de eucharistie begint met een kruisteken en een begroeting. Ter voorbereiding op de viering wordt een schuldbelijdenis gebeden. Dat betekent dat we samen ten overstaan van God onze zonden erkennen en in vertrouwen vragen om Gods ontferming en barmhartigheid. Na de opening en voorbereiding wordt gelezen uit de heilige Schrift. Het woord van God is voedsel voor ons geloofsleven: de tafel van het Woord Gods (Vaticanum II, Dei Verbum nr. 21). Op doordeweekse dagen zijn er twee schriftlezingen met een tussenzang, doorgaans een psalm. Op zon- en hoogfeestdagen zijn er drie lezingen. De laatste lezing uit het evangelie wordt staande beluisterd uit eerbied; in het evangelie is Jezus Zelf aan het woord. Daarna volgt een preek, waarin de betekenis van de lezingen wordt uitgelegd. Het woord van

God wordt als het ware gebroken om het verstaanbaar te maken. Daarna is het moment om samen de geloofsbelijdenis uit te spreken (op zon- en hoogfeestdagen) en de voorbede te bidden. Na de viering van het woord van God, begint de viering van het sacrament van Jezus' Lichaam en Bloed. In het eucharistisch gebed neemt de priester het brood en de kerk met wijn en spreekt de woorden van Jezus uit: 'dit is mijn Lichaam [...] dit is mijn Bloed.' Brood en wijn veranderen in het Lichaam en Bloed van Christus. Alvorens Jezus' Lichaam en Bloed te ontvangen in de communie, wordt het Onze Vader gebeden en aan ieder de vrede van Christus toegewenst. De eucharistieviering sluit af met de zegen en de wegzending: gaat nu allen heen in vrede!

Geeft niet de beker der zegening gemeenschap met het bloed van Christus? Geeft niet het brood dat wij breken gemeenschap met het lichaam van Christus? Omdat het brood één is, vormen wij allen tezamen één lichaam, want allen hebben deel aan het ene brood. (1 Kor. 10, 16)

Jezus zegt: Ik ben het brood des Levens [...] Het brood dat Ik zal geven, is mijn vlees ten bate van de wereld [...] Wie mijn vlees eet en mijn bloed drinkt, heeft eeuwig leven en Ik zal hem doen opstaan op de laatste dag [...] wie mijn vlees eet en mijn bloed drinkt, blijft in Mij en Ik in hem. (Job. 6, 48.51b.54.56)

Heer, geestelijk voedsel hebben wij genoten. Wij vragen U: leer ons, door onze deelname aan de eucharis-

tie, het aardse naar waarde te schatten en bedacht te zijn op het hemelse. (Altaarmissaal)

De eucharistieviering wordt ook de heilige mis genoemd. 'De liturgie waarin het heilsmysterie zich voltrokken heeft, eindigt met de uitzending (missio) van de gelovigen, opdat zij de wil van God vervullen in hun dagelijks leven. (Catechismus van de Katholieke Kerk nr. 1332)

Door de vereniging met Christus wordt het volk van het nieuwe verbond [...] tot sacrament voor de mensheid, tot teken en werktuig van het heil dat door Christus is bewerkt, tot licht van de wereld en tot zout van de aarde voor de verlossing van allen. (Johannes Paulus II, encycliek Ecclesia de Eucharistia nr. 22)

De Katholieke Kerk kent zeven sacramenten.

Het sacrament van:

het doopsel

de eucharistie

het vormsel

het huwelijk

de wijding

de ziekenzalving

boete en verzoening (biecht)

*De sacramenten zijn werkzame tekens
van de levende Heer, Jezus Christus.*

Foto's: I. Bertens, J. Wouters

Een uitgave van het bisdom van Breda

I www.bisdombreda.nl

E secretariaat@bisdombreda.nl

T 076 5223444

www.bisdombreda.nl

www.bisdromrotterdam.nl

€0,10